

ЖЕНСКИТЪ ДРУЖЕСТВА И ЧИТАЛИЩАТА

„Читалищата, училищата и другитъ дружества, главно женскитъ, които имаха „почти сжщата миссiя въ кржгътъ на развитiето на женитъ“, каквото имаха и „читалищата колкото за мжжкыйтъ полъ“, „можемъ безъ двоумение да кажемъ, ни приготвиха за това, което имаме сега“.

В. „Македония“, год. III. брой 39
отъ 23 авг. 1969 г.

В. „Народний гласъ“, год. II. бр. 138
отъ 18 ноемвр. 1880 г.

Да, така е, женскитъ дружества имаха почти сжщата мисия, каквато и читалищата. Тѣ се създадоха подъ влияние на еднакви подбуди, преследваха почти еднакви цели, изпълняваха еднакви задачи, макаръ всѣко въ своята срѣда да действуваше. Тѣ се създадоха и презъ едно и сжщо време, главно между 1860—70 години; имаше женски дружества, както и читалища, които се създадоха по-рано, но имаше и такива, които се създадоха по-късно.

Читалищата се основаха отъ по-събуденитъ мжже, подпомагани много често и отъ по-събудени жени и женскитъ дружества се основаха отъ по-събуденитъ жени, подпомагани въ много случаи, отъ по-събуденитъ мжже.

Читалищата и женскитъ дружества служиха еднакво на борбитъ за духовно и политическо освобождение на българския народъ, или, по-право, и двата тия института бѣха едни отъ проявленията на тѣзи борби. Когато апостолитъ на освободителното дѣло на българския народъ възприеха двата начини за борба: перото, въ което се олицетворяваше просвѣтата, и сабята, въ която се олицетворяваха възстанията и въоръженитъ борби изобщо, читалищата и женскитъ дружества служеха еднакво и на двата вида борба.

Женскитъ дружества се създадоха преди всичко за просвѣтата на жената и чрезъ просвѣтата на жената служеха на общото просвѣтно дѣло на българския народъ, въ името на което дѣло се създадоха и читалищата. Тая просвѣта тѣ даваха или чрезъ събрания, сказки, четива и др., или като откриваха училище или подпомагаха строежа на училище, или като издържаха учителки, а сжщо и бедни, но способни момичета, за да се учатъ въ другъ градъ и се подготвятъ за учителки. Откривали сж, освенъ училища за малкитъ, сжщо недѣлни и вечерни училища за по-възрастнитъ неграмотни момичета и жени, откривали сж и читалища или сж подпомагали откриването на такива.

Съ удивление и съ умиление четемъ, че първата целъ на първото женско дружество, основано въ гр. Ломъ още въ 1857 г., е била, да се грижи за просвѣщението и образованието на ломскитъ момичета, затова още съ учредяването си почва да мисли за откриване на женско училище. Въ 1860 год. се открива първото женско училище въ града